

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pô godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donošenjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglas, priobčena pisma i zahvalne tiskaju se po 30 para petit redak ili po pogodni. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Dobar dio dalmatinske politike.

Od njekoliko godina počešće nas je Beč pridizati. Ima tamo u tu svrhu i društva, ali ova naša zemlja ipak ostaje na svojem mjestu krševita, bez šuma i bez željeznica kao i prije pridizanja. Ugradilo se samo njekoliko hotela za strance koji dobavljaju sve potrebito obično izvan Dalmacije.

Ipak ima ljudi koji misle da ovakovi hoteli mogu ekonomični podignuti zemlju, u svemu zapušteno, prepunetu strašnjih utakmici bez saobraćaja i bez trgovine u veku punjine i streljivosti željeznica. Bez poleta, bez razumjevanja narodnog gospodarstva i potreba koje su tim skopčane, misle ti ljudi da će im krmarski obrt otvoriti vrelu blagostanja. Doći će koji stranac i oni će se bogatiti.

To je sve što znadu putezet u današnjem veku velikog obrta i trgovine.

Ova misao je skoro občenita po Dalmaciji: od hotela očekivaju spas. Ali ima ih koji su napredniji pa u hoteli misle i na lječilištu. Što mislite, kad dodjuri stranci na liečenje ovdje u nas, proteći će med i mliko, zgrcat će se novac na lopate. Tako misle njeki u gradu Hvaru, u Lošinju, a da ne spominjemo druge, i na Rabu. Ovaj zadnji je ipak nadmašio sve svoje takmice.

U Rab dolazi načelnik bečki Luegher, divi se otoku i njegovim krasnim šumama, izjavljuje kako bi tu ilepo bilo podignuti liečilište za činovnike bečke občine, a njegov kolega načelnik rabski dariva občini bečkoj 20 hektara najbolje šume sa najljepšom i najzgodnijom uvajalom za kupanje.

Rab dariva Beč. Rab siromašni sa kojih 800 duša poklanja bogatom i gordom Beču od više milijuna stanovnika vrijednost od kojeg milijuna kruna. Tudorin predobiva Lueghera, Jer Luegher izriče želju, a Tudorin poklanja novce, naravno ne svoje nego občine Raba.

Zar to nije smješno? zar to ne graniči s sladošću? Ne, to je politika hotela i liečilišta: to je dio politike dalmatinske.

Rab je krasan, divan otok, biser Dalmacije. Rabljanji su kroz vjezove učuvavali svoje šume, jer su ih odkupljivali od pohote mletačke sjemenjem svilenih buba i zlata. I dok je ostalo Dalmaciju Miečić ogolio, jedini je Rab odijen već nezavisan za tak, jer je u danas šuma najveći ako ne jedini prihod rabske občine.

Nego gospoda rabska su spala na nizke grane. Njihov je posjed prošao skoro u ruke težaka. Težak se diže i napreduje, gospoda propadaju.

Pred 200 godina bilo je u Rabu 5000 duša. Poslije kuge taj broj je veoma otančao tako da danas broj tek 800 stanovnika. Od ovih je velik broj propale talijanske gospode, koja zemlju ne znaju obradjivati, a ni drugi koji plodonosni rad ne znaju se dati. Ova talijanska propala gospoda gospodare još u Rabu, jer su u neprestanu doticaju sa Hrvatima, pa im nameću svoje želje i svoju volju. Nješto u im miru, nješto radi rodbinstva Hrvati koji su na občini uvjek popuštaju. Tako je došlo da su se i oni zaneti za talijanima koji žele okupati svoje poderane žepove. Oni misle da će ih stranci izbaviti iz finansijskih neprilika. Radi te želje oni eto preko načelnika Tudorina daruju Beču ogromnu svotu u naravi, u posjedu, u šumama, koje su njihovi otiči čuvali kao oko u glavi. Radi toga što oni ne znaju, ne mogu spasiti svoje zemlje i svoj posjed, svoje gospodarstvo od težaka, koji svoji radom napreduje i odkupljuje zemlju svoju, oni eto daruju bogatijemu od sebe najbolji dio svoga otoka, samo da ih ovaj bogati, tijedan spasi od propasti.

Ovaj dar učinjen na štetu i na sramotu naroda batatom i bogatom Niemcu, raztrubile su sve novine bečke i a naše kao nješto lepa, velika, naravna, a nije nego dokaz da smo još ne smo siromašni nego i bedasti. Jer občini bečkoj nije bilo težko to zemljiste u našam uzeti. Ona razpolaze miliardami, ona je mogla i da se ne osjeti, plaćati občini rab-

skoj, veliki najam. Ali da, propaloj gospodi je bilo do toga da primaju kao prosjaci od bečlja pripomoći a da ih na tu pripomoći prisile darivaju oni Beču zemljiste koje nije njihovo.

Taj način imati čemo u Dalmaciji još jednu staciju njemačke kulture, njemačkog prodiranja same za to, jer su to dopustili Hrvati da spase rukovet Talijana.

U ime Dalmatinske hotelierske politike otvaramo eto vrata Niemcu koji i ne traži drugo nego da malo po malo osvoji ovo naše zemlje. Luegher može biti ponasan da su mu nazovi Hrvati tu ljubav izkazali, onaj Luegher koji nas isto onako ljubi i u svaki drugi Niemac.

Rab najljepši naš otok, najljepša naša šuma u pokrajini eto u pogibjeli je da dodje u ruke, u vlastištvo Niemaca. Njihov novac učinil će s vremenom svoju, tako da čemo u Dalmaciji s imati, našom zaslugom, naseobinu Niemaca na najljepšem dijelu naše zemlje.

Hoće li ovu pogibjelj, ovu štetu, ovu sramotu nadoknaditi korist rukoveti propalih talijana, koji su došli na tu misao sam jer više ne mogu da se održe pred hrvatskim težakom?

Mi mislimo da ne će i za to uime ponosa, uime koristi našeg naroda, uime obrane naše narodnosti koja je i onako izvrugnuta pogibjeli njemačkog prodiranja, prosvjedujemo proti tog gujnjuhotelierskoj politici. A uime zaštite narodnog posjeda tražimo od zemaljskog odbora da ne dozvoli rasipanje narodne imovine. Ne, ne smije nijedan načelnik tudinu darivati zemljiste koje su naši starci čuvali kao svetinju. Ni pedja zemlje naše ne smije se otinati težaku hrvatskomu. Propala gospodstva moraju da slije svoj naravni razvoj; ako su osudjena na propast, nisu Hrvati tu da ih na svoju stetu pridruži.

Tko ne zna ili ne može da svoj obstanak sačuva, da svoje gospodarstvo unapred radom; tko ne zna da ima boljih izvora blagostanja nego su hoteli za tudinje; tko ne zna da su hoteli i liečilišta samo privatna poduzeća i da ne mogu biti od koristi nego samo pojedincima; tko od tega očekiva preporod našu zemlje i ne od rada i poduzetnoga duha, taj ne shvaća što je narodni napredak. Što je gospodarstvo, trgovina, obrt, pomorstvo. Ovakovi nisu da odlučuju o posjedu svoga naroda, a zemaljski odbor njihovim odlukam mora se oprijeti. Zemaljski odbor ne smije biti razispink narodne imovine radi najnovije hotelierske politike, koja hoće da nas usreći iz Beča.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 25. ožujka.

Sveučilišno pitanje

Sve se pripravilo na juriš, čim zatrubi ratna trublja. Sve se zanima, da čuje rezolucije raznih narodnosti glede sveučilišta, i ako je sadržaj istih već svakomu u glavnim potezima poznat. Ali da! Tradicionalnu borbu kod raspravljanja školskih pitanja, treba i ove godine ponoviti. Ona se je ponovila jučer, a sprema se da sutra ili prekorstu dopre do vrhunca i da se opet stegne, kao da je nije ništa bilo, jer cijela ovogodišnja borba za češko i njemačko sveučilište nije drugo do li neka vrst igranja slike-pišta.

Njemu se na se i Česi naime već po-

tajno dogovorili i složili da se u Brnu imaju pođignuti njemačka, a u jednom predgradju Brna,

u Kraljevu Polju, dase se podignuti češka univerzija.

Česi su zagovarali da sada uviek da se

Kraljevo Polje pripoji Brnu. Tomu se je protivio

zemaljski odbor, koji se je onda nalazio u ru-

kama Niemaca, ali danas je zemaljski odbor u češkim rukama i Niemci, izuzev njemačke radikale, popustiće dok je na vremje. Kraljevo bi se Polje imalo kroz nekoliko godina pripojiti gradu Brnu,

a jer se tamo već sada gradi češka nova tehnika, to Česi i nisu mogli tražiti boljega zemljista nego li ono napraviti češkoj tehnici. Tako će se ova dva češka kulturna rasadnika nalaziti u neopredsjednoj blizini.

Kako će proći Hrvatska

rezolucija — to mi nije moguće danas na to pi-

tanje odgovoriti ništa. Ne želim reći, da joj se

piše crna, kao i prijašnjih godina, jer bi morao navesti pravi razlog, koji je po sredi, da rezoluciju glede hrvatskog sveučilišta, koju je pred malo dana kanio bio predložio odboru zač. Vučović ne može biti primijenju u ovoj sti-

lizaciji.

Ne želeći se upuštati u kritiku, dok se još vode pregovori između vlade i vaših se ovdje sada našače zastupnika (Ivčević, Tresić i Vučović), nade je, da će se i za hrvatsku rezoluciju nači zgodna formula, da bude primijenjena u proračunskom odboru.

Drugo je pak pitanje, da li će se sa po-

primanjem dotične rezolucije moći oživovtoriti

naše želje glede zagrebačkog sveučilišta.

Prva sjednica kuće.

Na dnevnom se redu nalaze sve poznate tačke, koje se niesu rješile prije Božića. Medju njima je još rasprava vruh spisa, kojim se imenuje poljski zemaljski ministar. Kako su se već zastupnici privilki Abramowiczevu licu na ministarskoj stolici, tako po svoj prilici, dodje li do toga da se u kući bude raspravljati vruh spisa, menutog spisa, socijaliste će se zadovoljiti sa malom demonstracijom proti ministru, a Rusini su i tako vezane ruke glede sveučilišta. Ozbiljno se o tom radi, a rek bi da su već sve velike stranke i dobivenje, za preši predlog postavljanja kontigenta novaka. Ovo bi imalo prema današnjim dispozicijama biti sadržaj prve vladine osnove, jer nema nikavu izgleda, da će proračunski odbor svršiti svoju zadaću ne samo do 2. travnja, da li možda ne ni kroz celi travanj, tako da se već govori e če vlada podastreti provizorij i za drugu polovicu godine.

Što traži „Venkov“ — glasilo čeških agraraca od čeških sudaca? Žalim, da vam prostora radi ne mogu doslovno prevesti celi članak. Smisao je članaka: Češki sudci u češkim zemljama moraju od sada odjaviti njemačke podneske; to sve do tada, dok njemački sudci ne budu htjeli primati češke podneske. Prama rječima bečkog urednika „Venkov“ sujeti, ovađ, ovo je proglaša našo dobrano odzivanja kod čeških sudaca, tako da su na izgledu novi zahtjevi u jezičnom pitanju u Češkoj.

Razumjeli ga!

Rusini proti Hrvatima.

Upav u zadnji čas mi stiže neugodni glas, da će rusinski zastupnici iz taktičnih razloga biti proti hrvatskoj rezoluciji. Koju su to taktički razlozi? Zar su Hrvati krivi tomu, da Poljaci neće da znaju za rusinsko sveučilište? Uslijed ove najnovije vesti, može se već slobodno reći, da će se nazvano slavensko-romanskim bloku u kratko pjevati smrtno opiedo. A i jest bio nekakav „barchant“.

Rauchovo putovanje u Beč.

Kako će Rauch biti primljen u kraljevskom dvoru i kako će biti odpušten za to nije sigurno nikoga ni najmanje brig. Kralj ne može primiti hrvatskoga bana kao kakovu kašu a ulice. Ove sam rječi čuo iz usta jedne veoma odišne osobe. Ali da barun Rauch ne uživa u Beču nitiška više povjerenje, — reče mi ista osoba, kučajući me šakom po ramenu — to može te slobođeno i bez ikakve grizodušja pisati kroz hrvatske novine. Wekerle i Rauch su se blamirali pred dvorom, a sada ne znaju, kako da pred dvorom opravduju tu blamazu. Razlozi zašto se trpi ovo nezakonito stanje u Hrvatskoj, imaju se tražiti u

Naobrazba maloga obrta.

Šibenik, 27. ožujka.

Kako se u nas u obče ne može govoriti o strukovnim školama ili tečajevima, jer ih govoriti nemamo, ili ako ih imamo, to tek kubure ili su još u svom zametku i to zna kako će kraj slabe pažnje i podpore uspijeti, tako se u nas uobiće ne može govoriti ni o naobrazbi maloga obrta. A ipak drugovje se ovoj grani narodnog gospodarstva posvećuje velika skrb i pomoć, jer se je uvidjelo da pred ovim pita-

njem ni država ni pokrajine ne mogu stajati prekrštenih ruku, jer se došlo do spoznaje, da bez državne i pokrajinske skrbi i pomoći za ovakovu vrst naobrazbe samostalni obrtnici moraju u najkraće vreme propasti.

Za očuvanje malog obrta pomoćou pouke počelo se nešto raditi u Austriji, izdana je namjena novela 23. veljače 1897. po kojoj majstor uzimlje pomoćnika ili šegrtu u nauk temelju pismenog ugovora preko obrtnog vlasti. U Dalmaciji se uslijed novog obrtnog reda počela tek u potonje doba uvažavati spomenuta novela i sastavljati strogi po zakonu te pismeni ugovori između majstora i pomoćnika.

Nego sve to još vrlo malo pomaže svrsi t. j. naobrazbi malog obrta, jer se tim obavlja samo njeka propisana formalnost, a u stvari odnosa i prilike ostaju nepromjenjeno onakove, kakove su i odprije bile.

Od malog obrtnika traži se danas što više moralne, intelektualne i fizične snage da umozne odoljeti borbi s jakim konkurenatom; traži se od njega tehničko i ekonomijsko znanje, a međutoj obrti podmladak ostaje kod nas još uvek prepušten samu себi, ne stavaraju mu se uslovi u sredstva, da bude mogao obezbediti svoju budućnost, da mali obrt preko tog podmladaka bude s vremenom zaštićen od poraznog upliva, što će na nju da vrši sve to više rastući veliki obrt.

Uzrocima propaganja malog obrta ne posvećuje se nikakva pažnja; prepusta se da traži obstojeće prilike, uslijed kojih je majstor prisiljen da izrabljuje pomoćnika ili šegrtu kao radnike ili nadniciće mjesto da ih kod obrta upotrebljuje kao načinice. Tako od lošeg šegrtu postane loš zanatlija, koji kod nijednog majstora ne nalazi bolje naplate, pa za to ide radnje kapitalističkom poduzetniku. To je bez sumnje na zator malome obreći.

Gori spomenuti pismeni ugovori što se sklapaju između gospodara-majstora i šegrti i pomoćnika malo ili ništa mogu da promene na stvari, a sve s razloga, što nema u nas nikakvih uvjeta naobrazbi maloobrtnika.

U obče, kako rekosmo, mi stojimo vrlo slabo sa stručnim školstvom u našoj pokrajini, osobito pak s obrtnikom. Tek u zadnje doba počelo se nešto u tom pravcu i kod nas raditi i to u Splitu, gdje ustrojena c. k. obrtnička škola krasno uspijeva. Taj uspjeh najbolji je dokaz, kako je takova vrst škola kod nas skroz nužna i kako se ne smije ostati na samome Splitu. Osim toga Dalmacija ima pravo načinjati slične škole, a oni nisu u sredstvima za uspostavljanje, da u pogled stručnog školstva, osobito obrtničkog, bude već jednom užeta u dostojan obzir, jer kraj posvemnije nijene zapuštenosti sa strane vlade nije ni u tom pogledu imala do sad baš ništa; a osim Splita, nema još ni do danas uprak svim vladinim obrećanjima i osnovama o ekonomskom njezinom pridružuju.

Potrebu naobrazbe malog obrta čuti u velike i naš Šibenik, pa je to upravo potaklo občinsku upravu, da se i u tom smislu zaustave. Kako je poznato, na njezin poticaj saglavio se i naročiti mjestni odbor, koji je pitanje o zavedenju jedne obrtne škole za usavršenje uzeo stvarno i formalno u pretres, te podstapo nadležnim čimbenicima na obdorenje svu potrebite predspise za tu svrhu. Od tog doba proteklo je već nijekoliko mjeseca, kroz koje kada bi se vodili između zanimanjih faktora pregovori za ustrojenje takove škole. U koliko je nama poznato predviđuti za mogućnost obstantka i uspjeha te škole u Šibeniku zajamčeni su sa svakog pogleda, a susretljivost i pomoć na strane občine obrećena je na način, da se upravu čudimo što se toliko oteže s konačnom odlukom vrhu ovog pitanja.

Obrtnička škola za usavršenje u Šibeniku je skroz potrebna, na nju Šibenik ima neosporno pravo, jer je u pitanju škola u obče do sada grozno zapostavljen. Ima godina i godina, da se u Šibeniku opravdano pita jedna srednja škola, i baš nam je mučno ponavljati što se je sve za postignje iste učinilo, koliko se je pitanje nastojalo na sve moguće načine, pa uza sve to Šibenik sa prostranim svojom okolicom nema još ništa

srednje škole. Je li moguće, da uz takove obstojnosti može zapinjati i rješenje pitanja o ustavljaju jedne obrtnice škole za usavršenje?

Naobrazba malog obrta u Šibeniku, gdje se obrt u zadnje doba ljepe počeo razvijati, nameće se od dana do dana sve više. Za takvu naobrazbu treba škola, bez koje svih pisanih ugovora između majstora i pomoćnika nemaju praktičnog smisla.

Stavljamo za to još jednom živo na srce odlučujućim čimbenicima pitanje o ustanovljenju obrtnice škole za usavršenje u našem gradu, od koje će se bez ikakve sumnje kroz kratko vrieme razviti podpuna obrtnička škola kao što je ona u Splitu, jer u obrtnom pogledu odnosili su prilike za takvu školu i u Šibeniku su vrlo povoljni.

Ne obvezidi li se pomoću stručnih obrtničkih tečajeva ili škola naobrazba malog obrta u Dalmaciji zadata će se u njenom ekonomskom stanju udarac, koji će ona težko osjećati već u nedalekoj budućnosti, jer mi vidimo, da svud okolo nas, u našoj neposrednoj blizini, takove škole već vrše svoju blagotvornu djelatnost, a samo mi u Dalmaciji da smo i u ovom pogledu zanemareni na očitu stetu, dapaće prošlost našeg malog obrta, od kojega ovisi obstantak tolikog našeg pučanstva.

Vrijeme je skrajno, da nam se uspješnije načinimo i u ovom pravcu pomognemo, jer će inače biti sve jače naše uvjerenje, da se slavno, proučanimo ide za našim osiromašnjem i ekonomskim oslabljivanjem, i da se od obećane vladine akcije za gospodarstveno pomaganje Dalmacije nemamo ničemu ozbiljnije nadati.

d. s.

Ufficio di tutela.

Kad smo u našem članku „Seoba Cozota u naše vode“, koji je izšao u broju 119, našeg lista, užtvardili: „Jasno je, da će Italija sve prije žrtvovati, nego li dopustiti da Austrija zabrani povećanje Cozotske flote na Jadranu“, rekli smo jednu istinu, koja se s nijedne strane ne da oboriti.

Rekli smo nadalje: „Kad bi naša država to zahtijevala, a i kad bi joj talijanska želila ugoditi, ne može, jer je javno mnjenje tako elektrizirano u Italiji, da nije moguće na to ni pomisliti. Novine, konferencije, govori i sastanci, siela i prela jasni su svjedoci, da Italiju sve radi, sve dopušta i sve će dopuštaći sve dole, dok, — kako nam kaže u svom govoru Morenos: talijanska zastava ne zapečaća pobjedonosno na izločnim obalama Adrijije!“

Bili smo kô proroci. Javno mnjenje u Italiji tako je žedno na Hrvate, a pohlepno za našim morem i našim obalama, da se je u tu svrhu ustanovilo u Cozi ured poseban i samostalan, a zove se „Ufficio di tutela“ (Ured za zaštitu).

Ovaj ured postoji samo za to, da se podrži Cozote u našim vodama i da uljeva u njeg duh ratoborni, kako se to je pokazalo onamodno i da slučajem na Braču. Uzmemu li, da su duša toga ureda Belomo i Morenos, tad nam je jasno, za koju je svrhu ustanovljen.

Propitali smo li ma i ovaj ured kakav statut i da li uobiće ima kakav stalni osnovu, a bi nam odgovoreno: Coza je centrum talijanskih ribara, koji ribaju u vašim vodama. Pošto oni od svoje vlade traže, da im Austria

Pravedan ili krivac.

Slike iz sadašnjosti od A. V.

(15) Radje ponujlji stotinu krivaca, prije nego se odlučiš osuditi me samo jednog pravednog.

Sve što je odlučnije u gradu susretao, izbjegavalo je Radujevića, nasuprot neugledne osobu i osobu dvojčićnog značaja, koje se prije nisu niti usudile da započnu kakav povjerljiv razgovor šnjime, upravo se tiskahu kao na jagmu u njemu, jer su ga, radi nesreće, koja ga je snašla, smatrali valjda ravnim sebi.

Takov postupak zgadio i smutio je Radujevića, koji sjeguran svoje nevinosti, htio je vedra čela i u gvozdenom voljmu uzdignuti se nad podlosti sumnjičnja, pak ne mogav toga više podnijesti klonje dušom; te uhvat Živanovića izpod ruke i ostavi kolebajućim korakom svoju poslovnicu.

„Jesam li dakle lud ili sam zblijuba ubojica?“ Zapita Živanovića kad su sjeti u kočiju. „Po-gledaj me. Izgledam li zaista kao ubojica?“

„Mani te takovih misli!“ odgovori Živanović. Istraga potvrditi će najbolje tvoru nevinost. „Ali radi česa me onda sumnjiće?“

„Ja znadem, da neimaju razloga da tebe sumnjiće, jer si nevin.“

„Zašto onda taj svjet u meni nazrieva tobožnjeg ubojicu?“ Kaži mi, zašto onda uporno uprišt prostom u meni, kao da na mojin

dovoljni ribanje unutar jedne morske milje, te da kô sto ih je riešila poreza, rieši ih i ljeće dohodarine, a pošto talijanska vlada oklejava, da to učini, oni hoće da predobjiju i uvjere javno mnjenje u Italiji, da su oni od austrijske vlade proganjeni, a od Hrvata davljeni, te da Italija mora na bilo koji način izpuniti svoju misiju t. j. da talijanska zastava mora da zapečaća slavodobitna na izločnoj obali Adrije.

Da taj „Ufficio di tutela“ nije nikakov ured, već samo prosti učkal Cozota vidi se po tome, što svaki čozotski „bragoc“ plaća istome 1 krunu na sedmici. Uzmemu li, da je ukupno oko 800 bragoca tom uredu pribrojeno, a to bi bila tek polovica bragoca što ih je u samoj Cozi, ured bi primao 800 K sedmично ili 416.00 kruna na godinu. Svaki Cozot mora da sad unapred netom mu se koja i najmanja neugodnija ili protivna dogodi u našim vodama, brzjavno izvestiti ured, a kašnje pismeno, a Belomo i Morenos duša ovog ureda, starati će se, da po Italiji razglaze, kako se njihova poštena braća proganjaju u nespašenim zemljama, te kako je dužnost svakog Talijana, da kreće u sveti boj na obranu ugnjetavane braće svoje.

Evo ovoliko nam javlja prijatelj, a što bi mi na ovo? Rekli smo više puta, da mi sami ne možemo ništa. Mi nemamo naše domaće vlade, kod nas se ne pazi na naše narodne interese, mi smo ovdje, da nas svaki ugnjetava, a da nemamo domaće da se potužimo. Nas se dere, ekonomski ubija, kad ustanemo da branimo svoje, onda smo buntovnici, onda se s nama postupa, kô s robjem, koje ne smije da govori, koje ne smije da misli na obranu svoga zavičaja i domovine.

Nama je samo jedno žao, a to je, što mi s tujih hira stradamo ekonomski, a stradat će naši sinovi i moralno. Svakome koji poznade čud zapuštene čozotske vižladi, koja je po sudu kompetentnija faktor za ikakova ugoja i najtešnjesanja kasta, što plivi morem, jasno je što li sve ne će oni raditi na našim obalama, kad ovako podženja znade da u njezinu kući obstoje jedan ured za ujeznu zaštitu, na čelu kojega stoji demagog Morenos, koji će svaki njihovu površtinu užeti kao nevinu stvar, ili učinjeni samato, jer su bili oni prvi napadnuti od nas i od naših ribara.

Do sada se je uvik desilo, da su Cozoti uvik prvi više puta napali na naše ljudi, a od sada će ovakovi napadaji biti na dnevnom redu. Na nama je i na našem narodu da budemo mirni i da nas nikakva strast ne zavede, jer smo sami uvijamo danomicu, da za nas nema pravice. Nije dosta što nam doteup krade izpred očiju i štetuje našem blagostanju, već nam još daje i šaku medju oči, kako bi nas oniesvetio, a blava ovog doteupu naših radova, da se mirno baši.

Tako dakako hoće trojni savez, tako strana i domaća lacmančad, koja u Cozotskoj bjeći vidi sve svoje ideale i političke aspiracije. Sili i samovolji mi se ne možemo oduprijeti, jer silom ne razpolazimo. Mi treba da se mirno i dostojanstveno spremamo, kako da za uvik iztjeramo Cozote iz naših voda, a ovo čemo postići budemo li kao svjestan narod podpmogali naše ribare i razvoj našeg ribarstva. U svakom mjestu gdje je god moguće

rukam vide krv umorene? — Pa što vriedi da sam nevin, kad me ciela javnost drži krvicem.

Povrat se obojica u Jurjevo, Živanović do malo ostavi svog slomljeng prijatelja, pak se povrati u grad do potrazi Zorčića, da i da saobči potištenu Radujevićevu, koju mu je prouzrokovalo bezobzirno ponasanje i susretanje tobožnjih prijatelja u gradu, nu kanio je tom prigodom štograd doznati i o toku iztrage.

Zorčić saslušav povod Živanovićevog dolazka, obča, da će se priprušati kod iztrajnog sudca o stanju iztrage, jer neizvještnost mogla bi postati kobna za Radujevića i jer se poceo opravdoni bojati za nj, da iz „advōnosti radi gubitka svojeg dobrog glasa i pogrešne časti ne učini štograd sebi na žao, te zamoli Živanovića, da se povrati sutradan opet k njemu.“

Zorčić potraži odmah iztrajnog sudca, al ga ne nadje, te se povrati opet u svoju sobu razmišljajući, da nadje ma kakav način, da spasi čast svog blednog prijatelja.

Zadubljen ovako u mislima niti ne opazi da se svrata njegove sobe otvorila i da je iztrajni sudac došao k njemu.

Podignuv glavu vidi je iztrajnog sudca, ali munjevnom brzinom opazio je takodjer njezino zbijenje lice, te odmah razabrao da mu nosi neugodne vesti.

osnivanjaju ribarske zadruge, koje će biti prava zajednica i duša cijelog ribarstva svog mjeseta. Nastojimo oko organizacije naših ribara, koji će na izmaku raka nesretog ugovora između naše države i susjedne, Italiji znati se muževno nametnuti i doviknuti austrijskim vlastodržcima: dosta je, gospodo, više; dosta ste nas izmuli, ponizili i pogazili, a sad pustite nas, da odahнемo, jer su vše došle k očima.

Bude li svieti i organizacije, glas će ribara naših bit uvažen, inače bit će i ribarima težko unapred kao i do sada. Ležecemu nema izora.

Cijenimo da će ovo shvatiti i ribari isti, i rođoljubi naši diljem obale naše, kojima je do sada i naroda, a ne do vike, obmamljivanja i svakojakog špekulantnog občenja, pa da da će se i u pogled ribarske naši kaste učiniti ono, što zahtijevaju ne samo naši ribari, već i narodni interesi.

Pismo iz Zagreba.

U amuošnju stampi najviše se sada komentiraju predlozi bivšeg ministra Josipovića za rješenje ugarsko hrvatske krize. Hoće li ti predlozi imati kakvu uspjehu, hoće li s njima što polutići krugovi, iz kojih su indirektno potekli, to je pitanje vremena; svakako rek bi da je svuk već prodrio uvjerenje, da uz današnje obstojnosti, uz nezadovoljne Hrvate nije moguće vladati u Hrvatskoj; stoji, da danas i oni, koji su skoro nisu ni hteli što čuši o reviziji nagodbe traže da bau bude imenovan na predlog sabora, da se tim zajamči parlamentarna vladavina; da porezne novce Hrvati sami beru i tangentiraju, a ne Madjari za njih; da se hrvatskom zastupstvom u Pešti prizna karakter delegacije i da se ustanovi mirovni sud.

Moždu su ovi predlozi slamska utopljenuku, da se koliko je god moguće očuva nagodbenička politika. Koalicija ima svoje čisto označeno stavljanje, koje se pred tim predlozima ne može mijenjati; ona ide za promjenom cijelog državnog odnosa na temelju slobode i ravnotežnosti.

Dok ovako stvari stote, dok je položaj sa svakog pogleda ozbiljan, doth Frank pripravlja svedj neve senzacije, kao što je ona o njegovu posjetu Črnkovcu i o osuđenju demonstracija protiv Raucha u „Hrv. Pravu“. Ove senzacije izazivaju i šire ogorčenje kod pravilnog domoljuba. Upored s njime idu u Wekerle i Rauch. Oni priete Hrvatskoj „armaturama“. Barun Paul počeo je već proganjati patriotsko činovništvo. Navješta se ukinuće zakona o slobodi štampe i druge svakojake prisilne mјere. Rauch računa na situ, a zaboravlja što sve može složna narodna volja i probudjena narodna svjet.

Medjunatili i ponosit Rauch se pred Wekerlom pokazuje pravom kukavicom. Wekerle je kazao u peštanskom saboru, da je hrvatski ban ekspONENT magjarske vlade i da mu je zadati provadjeti ono, što magjarska vlada hoće. — Na gori način nije još nikad bio ponižen ugled banske časti, a Rauch sve to mirno guča i duboko se klanja svome gosparu. Da je Rauch hrvatski ban, bio bi na tu uvjedu s mesta položio tu čast.

Opazia se, da je „jaka“ ruka Raucha postala skrov nemoćna, da je stegnuti kleštem narodne snage, a da je sve što Rauch inače buna samo žalostno kopiranje pred padom, koji je neizbjježiv. Da se samo pred tim padom, ulagiva, Rauch se dao na proganjanje Srba

koju u svojoj alkoholskoj mamurnosti najviše mrzi.

— Govori se još i o podržavljenju komunalne policije u Zagrebu. No, to su sve vesti, kojima se hoće da zabavlja javnost, dok Rauch mora da obigrava ministarska predsjedstva u Pešti i u Beču, gdje je ovih dana dugo amo tamu baozao kao navito kolo.

U zadnji čas, dok ovo pismo zaklapam, kola po Zagrebu vist, da je Rauchova sudbina već zapećaćena i da je vlada promjenjena. Čuje se naime da bi banom imao navodno postati grof Teodor Pejačević, a Dr. Vlad. Nikolić Podrinski podbanom. Za odjelne predstojnike čiju će se razne kombinacije, ali najviše se iztuči imena Urbanić, Badaja i V. Klaića. U drugim krugovima čuo sam za verziju, da Rudolf Normann Ehrenfalski.

Stigli su ovamo svi hrvatski delegati iz Pešte; ostao je tamo jedini Supilo, da prati razvoj razprava i da do potrebe pozovne druge.

Naši dopisi.

Drniš.

(Sudska zgrada, magaze duhana i Čikola). Ovo su tri stvari, koje nam je vlada občela da će najduže kroz 1907. počet će raditi. Sudska zgrada, o njoj više i dosadilo pisati. Vladični organi ustanovili su trulost te zgrade, njezinu ubitacnost za zdravlje koli činovnika toli onih nevinjnika, koji su osudjeni, da čame u onim izbavom osočenim vlagom, gdje sunce nebesko nikad ne zaviri, gdje najjača pleča prožće mena.

Sudska vlast uvidila je da nije moguće u toj pečini, oljenoj pliesni, više stati, te je još predlani urgirala na občini e bi joj ustupila bezplatno zemljište, od nje izabranu, za gradnju nove sudbene zgrade, i da boli današnju občinu kupila. Občina bez oklevanja na sve je pristala, te još lani javila da je pripravna na svaku ztriju, samo da se nova zgrada radi. Alje ušli smo u drugu godinu, a o gradnji ni govora više. Čemu onda sva onolika pisanja, čemu činit občinu da harči hiljadu za kupovinu novog zemljišta? Zna li prizivni sud ili gospodar na daljem da narodni novac ne bacu se od obještja, te ako njima nije do zdravlja njihovih činovnika, nit milosrdna prama tamničarim, jest nama i do njih i do narodnog novca, pa kad nisu mislili graditi novu zgradu, za što su onda pregovarali i ugovorili? Povoljimo nadležne da se jednom maknu i da obećano izvrše, jer nama se ne će papira, nego djela.

Drugo čin na vasla pita, već je 5 — 6 godina, bila bi gradnja magaze duhana. U ovom kraju razvila se gojiba duhana, da je i prešla dohvatiti jedne velike magaze. A kad se uzme u obzir da predaje duhan i okolica kninska ovđe, to se odmah može znati od kolike je potrebe i važnosti gradnja te magaze. Občina je i da ovu zgradu uidelija bezplatno zemljište, koje je knipla, prama želji dotičnog povjerenstva, ali tomu je 5-6 godina, a mi još nista ne vidimo, premda uvik se govori: ove godine, do godine: na proljeće, na jesen itd. Ova gradnja nama je od velike važnosti, jer tim bi se potaklo narod na još veće gojenje duhana, koji mu donosi velike koristove, a mjesto bi pak u svakom pogledu koristovalo. Radi toga mećemo na sreću nadležnim, da bi jednom odličenom i obećanom radnjom započeli. Do koga je nek uvaži!

tijeljnost, a možda i ljubomornost, radi česa je neumorno tražio ženu.

Radujeviću je bilo poznato da je Vetturino izdubio njegovu ženu, dapače ju je, kako sam izjavio, radi njega ukorio.

Kratko vreme poslije toga je Talijan odputovao. U Radujevića porodila se je sumnja, da se je Vetturino možda povratio.

One večeri nenašav ženu, sumnja i ljubomor oživi opet u njemu, a i to je bio razlog da ju je svudje tražio.

Sumnja njegova bila je temeljita. Vetturino bio je te večeri u Jurjevu, sam Radujević je to potvrdio.

Sat kašnje, kada je Radujević stupio u paviljon, njegova žena bila je umorena. Ustađevoj je nadalje, da osim Vetturina i Radujevića u to doba nije bila niti živa duša u perivoju, Radujević je po vlastitom priznanju a Vetturino po pripovedanju njegovom. Tko je počinio zločin?

Samo jedan od te dvojice, to je jasno.

Radujević bio je već od prije ljubomoran na svoju ženu, te nenašav ju nigdje, njezina se ljubomornost povećaje.

Napokon poslije dugog traženja nadjejuju u narudu omraženog Talijana. — Ovaj kukavno pobegne, a Radujević u svojoj srdžbi ustrieli svoju ženu.

(Nastaviti će se).

A sad osvrnju se na Čikolu. Za uredjene ove potočine već je 50 godina da se moli, a kroz to vreme ona je progutala na stotine i stotine hiljada krvava truda. Napokon bi reči kako čujemo, da se je vlada smilovala, i odredila uredjenje Čikole. Ovo je bilo još lani, a pripreme za radnju morale su počeli još početkom ove godine. Ali oparen kašu hladili. Tako i mi. Pošto smo više puta bili obmamljeni sireninskim glasnicima: sad ovo, sad ono, biti uredjeni tada i tada, kad tamo prolazili dani i godine, a tog uredjenja nikad, za to bojeć se da nas ne bi i sad nuda prevarili, i sladići svi uspavali naše želje, obraćamo se ponovno vlasti, da bi jednom počela sa urednjem Čikole, i tako riešila nas ekonomskog stradanja i zdravstvenog upropričavanja. Mi kad vidimo onda čemo vjerovati, jer nek nam se ne zanjeri, obećanje ljudu radovanje, a mi smo ga sili!

Sva tri ova pitanja mećemo na srce onima, kojih se tiču. Bilo bi vrieme da se već maknu.

Makarska.

(Društvo „Dalmatia“). Sve dosadašnje tužbe našeg občinstva gledje sasvim slabe službe novog parobrodarskog društva „Dalmatia“ ostale su uzladne, te ne ima nade da će nepodnesna služba sa starim i neudobnim parobrodima na bolje okretnuti. Zaista plovđiveni red kada ne obstoji — zakašnjenje parobroda na dnevnom je redu, niti se ikad znade, kad će dotični parobrod doći. — Ono što je prije — kad je družtvu Rismondovo plovilo — iznimka bila, osobito za poštarske parobrode da bi zakašnjivali — sad novom plovđibom svake sedmice biva redovito, a osobito sredom i petkom — na veliku škodu občinstva, a osobito trgovaca. — Na primjer — karkaša stari „Jason“ u prošli petak zakasnila je i to liepm vremenom 12 sati, a kako je došla u večer kasno, tako se te večeri pošta nije mogla dijeti, nego stopro sutra dan na 8 sati, — te je po tome primisno 24 sata kasnije. U sredu „Vila“ zakasnila je takođe ugodnim vremenom za 9 sati.

U drugim prosvjetljenim državama, kao u Francuskoj i Engleskoj — ako koji parobrod za sami cigli sat zakasnji — osim ako uzrok nije bilo strana božje vrieme — mora da globu plati. Tako bi moralio i bečko ministarstvo tu klauzulu staviti, a to je sasvim pravo, jer občinstvo zahteva tačnost kad druživo prima vladinu mastnu subvenciju.

Vesti.

Za „Družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru“ primila je mjestna podružnica od gg. Jakova Matenice i Vicka Protege po K 1 — i to u počast smrti blagot. A. Žepine. Od gosp. Josipa Karadjole K 42:10 skupljениh na njegov predlog pri vjenčanom piru gg. Ante Caleb i Nikole Škude u Tijesnu.

Svega . . . K	44.—
Prije izkazanih	142.20
Ukupno . . .	186.20

Napred za našu Istru!

„Ubožkom Domu“ udjelio je g. Ante Bogdanović, veletržac u Trstu, K 20. — Vrhom otčenjku uprava „U. D.“ leipo zaglavljene. Ugleđena Občina Šibenska da počasti uspomenu vrlig i nezaboravnog sugradjanina Sime Matačulja poklonila je i istu svrhu K. 200. — U. D. nadalje 10 K g. E. Milić, načelnik željezničke postaje, po 2 K nadporučnik g. A. Kopani i V. Schatel. Svinja ovima uprava „U. D.“ srdano zahvaljuje.

Dr. Dulibić i „Ubožki Dom“. Dne 25. tek naša zastupnik veleučeni Dr. Dulibić udostojao se obaci „U. D.“ Zadivio ga je uzorni red, što u njem vlasta, a pri odlazku siromahe utješio novčanom pripomoci. — Bog mu platio!

Glazba na malom trgu. U nedjelju u jutro na 11 i pol sati svirati će „Šibenska Glazba“ na obali. Program je koncertni slijedeći: 1. Koračnica, Wagner; 2. Ouvertura „Slovan“, Tittl; 3. Kavatina iz opere „Seviljski brijač“ Rossini; 4. Fantazija iz opere „Vesela udovica“, Lehár. 5. Koračnica „Oj ti Vilo Velebita“ Novosad.

Kazalište. U sredu i četvrtak večer dolaze se „Seviljski brijač“, koji je u izvedbi zastao mnogo za „Favoritom“. Bolje se je gudilo nego li jevalo, tako da je komičnoj strani opere više udovoljeno. U četvrtak večer išlo je nešto u obće bolje, ali sve skupno nije da se ponovi više puta. Iduće nedjelje počet će se sa Verdierom „Ernani-em“, a čujemo da će bit pribavljena i koja nova slika. U tom slučaju lako da „Ernani“ bude zadovoljavaju poput „Favorite“.

Simo Matačulj : Nemirne duše. Primili smo se zahvalnošću na prikazu ovu zbirku Matačuljevih pripovedaka, koje se s nasladom čitaju, kao u obće svi sastavci vrlig našeg sugradjanina književnika. Pri koncu knjige ima

povjedov od J. Skerlića, gdje se veli: „Ova zbirka, koja je posljednja knjiga Sime Matačulja ima svoju žalostnu sudbinu. Proslavljeni pisac sam je bio odabrao deset svojih novih pripovedaka, raztrenih po raznim srbskim i hrvatskim časopisima, i predao ih beogradskom knjižaru — izdavaču G. S. Cvijanoviću. Sam je vršio nadzor nad štampanjem, sam izvršio korekturu prvih šest tabaka, dokle ga nije počinila nagla i tragična smrt dne 20. veljače 1908., tako da „Nemirne duše“ danas izlaze kao njegovo posmrteč“. — Liepu ovu knjigu najtoplje prepričamo.

Odaslanjak Šibenskog kotara na VII. pokralinsku učiteljsku konferenciju, (koja će mjesec rujna vječati Arbanasima) gosp. Dinko Sirović bio je kao takav priznat od c. k. pokrajinskog školskog vjeća odlukom 6. t. m. br. 1216. Toklo na znanje učiteljima i učiteljicama u Šibenskom školskom kotaru, da se znadu обратiti na gosp. Siroviću, ako imadu da mu pridrže svoje nazore i želje s pogledom na pitanja, o kojima će razpravljati u konferenciji.

Izborna reforma za Dalmaciju.

„Nar. List“ doznaće, da je na zemaljskom odboru već gotova osnova za izbornu reformu. Glavna načela bi bila ova: Odpal bi dva vjirilista i zastupnici trgovačko-obrtničkih komora, a sabor bi brojio 44 člana. Vanjske bi občine birele 28 članova, gradovi 9, a veleprezirici 7. Census, koji danas iznosi 10 K. Bio bi smanjen na najniže: t. j. tko uobiće plaća izravni porez pa i u najmanjem iznosu, imao bi pravo glasa. Vanjske občine ne bi više birale preko biranih birača, nego izravno. Ova osnova, koju da je izradio predsjednik Dr. Katinić, doći će ovih dana u sjednicu zemaljskog odbora, pa bude li prihvadena, bit će podstruktura vlasti. Ako vlasta bude sporazumila, onda bi sabor mogao biti sazvan u travnju ili svibnju na kratko zasjedanje, da glasuje izbornu reformu. Nego po sredji te je ijezično pitanje. Vlast sigurno ne će sazvati sabor, ako prije ne bude gotova s rješenjem jezičnog pitanja. A dodje li medjuto lipanj prestati će mandat današnjem saboru i morat će se birati novi po starom izbornom redu. Koliko se nama čini, od svega toga će biti još ništa, jer težko da se još vlast odluci na saziv sabora radi jezičnog pitanja, za koje kae da nije nikako dobro razpoložena sudeć po pojavnima zadnjih dana. Njih ide sad u račun kranjziranje, ali koliko će to krzmanje moći trajati?

Nova družbina škola. Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru otvorila je novu školu u Rakitovcu kod Buzeta.

Izlet u Dalmaciju. Bosansko-hercegovski automobilski klub u Sarajevu prireduje o Uzraku izlet u Dubrovnik i Kotor.

Ravnatelj kutorske gimnazije. Ravnatelj gimnazije u Kotoru imenovan je sadašnji upravitelj prof. Franjo Katić.

Sudar parobroda. Prošlog utorka u 2 sata poslijepodne krenuo je Šibenske luke „Primo“ i „Obrovac“ društva „Dalmacija“: prvi za Zlouseslu, u drugi za Rogoznicu. Oba kreati putnika ko šipak zrnia. I stane medju njima natjecanje tko će prvo do tvrdje sv. Nikole, ko da voze kamen ili gubjar, a ne ljude. Na jednom „Obrovac“ udari „Prima“, da se ovaj odmah nagnuo nakon što pretprije i znatnu štetu. Medju putnicima nasta strav. Sva sreća, da nije bilo i gorih posljedica. Mi ne znamo kako okrstiti ovo i ovakovo ponašanje g. kapetana. Ta pametnije i opreznija bili bi proveli, da su bili na vodstvu kapetan „mazola“ i kapetan „girica“.

Iz Makarske nam pišu. Ovdje od malo dana glasovati hrvati g. Tomašević — dva puta se producirao u sokolskoj dvorani — i oba putova prostorije bijahu dubkom puno naroda. Njegova velikač vještini i jakosti svak se divio. Stalno je, da su sasvim riedki takovi junacički poput gorostosa Tomaševića. — Polovicu čistog utjeranog dohotka g. Tomašević namijenio je državi S. S. Ćirila i Metoda. — Evala mu!

Čemu to? Pišu nam iz Drniša: Ovih dana dovezena je ovdje dva puta kara sumljivih predmeta, pod pranjom žandara. Neki kažu da su puške i oštiri naboji, koji da se imaju razdobliti po žandarskim postajam. Kažu da su žandarski postaje u našoj okolici puni pušaka i oštirih nabaja. Ne znajući da ništa nova, nameće nam se pitanje: Čemu to? Nevidjan imali smo čast vidjeti u Drnišu poglavu splitskog, Šibenskog i kninskog. Puške, naboji, poglavari, mora da se nešto iz brda valja!

Samostalno ravnateljstvo željeznicu u Splitu. Pogovara se da je ministar za željeznicu Dr. Derschatta odlučio u Splitu umerljiti posebno i samostalno ravnateljstvo za dalmatinske željeznicu, i to prama uzor ravnateljstva za željeznicu u Černovicu. U tu svrhu

sazvana je konferencija za 6. travnja kod ministarstva za željeznicu. Na istu su pozvani splitski i tršćanski ravnatelji željeznicu. Novo ravnateljstvo za dalmatinske željeznicu ne će u ničemu ovisiti o ravnateljstvu željeznicu u Trstu, već će biti za se podpuno samostalno, kako su to preporučivali i zahtijevali u svom upitu dne 15. ožujka 1906. svi zastupnici iz Dalmacije, a u zadnjoj sjednici proračunskog odbora i zastupnik vitez Vuković.

U sveučilišnom pitanju. Zastupnik Vučković prikazati će u proračunskoj razpravi slijedeću rezoluciju: „Pozivlje se austrijska vlast, da pripozna sve državne izpise i rigorose na pravničkom i filozofskom fakultetu k. hrv. sveučilišta u Zagrebu djacima Istre i Dalmacije. Nadalje se poziva ista, da dokine „naknadni izpit u Beču“, taj monstrum koji je spojen s gubernatom vremena i troškovima, pošto g. profesori u Zagrebu predaju sve predmete na juridičkom fakultetu „s osobitim obzirom na austrijsko pravo“. Pozivlje se još vlast, da pripozna diplome doktorske obavješteni u Zagrebu, a da ih ne treba nostrifikovati u Austriji po naredbi 5. lipnja 1850. Pozivlje se vlast, da sve ovo prepozna i Slovenscima, dok se ne osnuje slovensko sveučilište u Ljubljani“. Na 24. o. m. ministar predsjednik Beck vičao je da hrvatskim zastupnicima iz Dalmacije Vukovićem, Ivčevićem i Tresićem o priznanju sviju izpitu na zagrebačkom sveučilištu.

Carevinsko vjeće. Zastupnička kuća carevinskog vjeća sazvana je službeno za dan 2 travnja.

Hrvatski djaci i sveučilište u Lavovu. Hrvatski djaci iz Dalmacije i Istre na sveučilištu u Zagrebu obratili su se na dekanat juridičkog fakulteta u Lavovu, da ih obvezni, bi li tamo gostoljubivo primili i da li bi im dozvolili na izpitu govoriti hrvatski. Neki kažu, da će Rauch odmah netom se otvoriti drugi semestar dati zatvoriti sveučilište.

Riščka biskupija. Magjari bi na svaki način htjeli da prekinu sveze, koje još Rieki spajaju sa Hrvatskom. Tako se je poslije smrti biskupa Maurovića ozbiljno pretresalo u Budimpešti pitanje, da se na Rieci, koja spada pod jurisdikciju senjsko-modruškoga biskupa, osnuje posebna biskupija. Tom osnovom bavio se i u Vatikan, ali ju je konačno i napustio.

Prigodom 80-godišnjice Tolstoja. Lav Tolstoj, koji je sad bolestan, izjavio je, da pod nijedan način ne će dozvoliti javnih sjećanosti prigodom njegove 80-godišnjice. Govori se, da je metropolit Antonije spremjan dignuti ekskomunikaciju sa Tolstoja, ako mu ovaj dođe na susret.

5000 K vladina dara. Vlasta je udjelila 5000 K da se podieli u onim selim i onim siromasim občine Drniške, koji su pretrpili elemntarne štete lanjske godine. Liep dar! Prava ironija! Na 42 sela kako da se podieli ta velika svota? Billi su pozvati sv. Župnici, da bi dali svoju mnenje. Neznamo što su rekli, ali kad bi se išlo dijeti, moglo bi svakog siromaha dopast po 50 para, za to držimo, da bi bilo najbolje da se ta svota uloži u gradnju seoskih putova. Vlasta bi učinila uslugu dotičnom pučanstvu kad bi odgovorila jesu li to oni milijuni iz zemlje obećanja?

Za presušenje močvara neretvanskih. Ministarstvo je gospodarstva u Beču odlučilo, da prosuši močvaru u dolini Nerete. Na tu zaslužno potaklo ga je mnenje stručnjaka, koji su izjavili, da će se prosušenjem tih močvara iskoristiti posebna groznica, koja onda nemilo hara i da bi se potrošeni novaci za to prosušenje naknadno tim, što bi neretvanska ravnica dala godišnje toliko žita, da bi se njim namirile potrebe kruha naroda u Dalmaciji. Početkom travnja doći će iz Beča povjerenstvo, da od morske obale do Metkovića providi dio i na temelju stečenog iskustva osnove sastavi. Doista je bilo skrajnje vrieme, da se u Beču na to odluče. Hoće li pak ikad doći red na presušenje naših Morinja, to je pitanje, jer sve izgleda, da vlasta i ne zna za Jadrovačke močvarne!

Preustrojstvo vojske. Čuje se, da vlasta

namjerava uvesti dvogodišnju aktivnu vojničku službu, ali da će zato povećati broj vojnika i podčasnika. Zajednička će vojska porasti za 22 hiljade ljudi, austrijsko domobranstvo za 4500 ljudi, madjarski horvedi i hrvatsko domobranstvo za 3000 ljudi. Zato će se povećati trošak za vojsku oko 70 milijuna kruna na godinu.

Hrvatska Bokeljska Štedionica. Primiti smo treći računski zaključak Hrvatske Bokeljske Štedione, regist. zadruge s ograničenim jamstvom u Kotoru, za poslovnu godinu 1907. Račun izravnjava iznosi u aktivi: K 648-123-92, u passivu isto toliko, račun dobitka i gubitka iznosi K 35-559-59 u aktivi i u passivu; čista dobit K 13'571-25. — Koncem godine 1907. bilo je upisano 617 članova sa 1627 udjela.

U što se sve gube! Rauchove „Narodne Novine“ doniye su njekidan brzojavku iz Dubrovnika, da se je tamo cijela jedna obitelj otvorila kamenicama (oštrogama), pače da su se otrovali sin i kćer te obitelji, prvi u Zadru, a druga u Gružu, kojima da su roditelji poslali tih kamenica. U stvari nema ništa istine, ali je ipak zlo što se takve vesti turaju u javnost, jer se tim škodi glasu, a po tom i izvoku naših izvrsnih kamenica u svijet.

Promet Rieka Mietci. Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko druživo zaključilo je, da će početom 1. travnja dnevno izm iznedjelje polaziti salonski parobrod iz Rieka u Veneciju.

Naše brzojavke.

Beč, 28. Vuković je u proračunskom odobru uzeo u pretres pitanje o priznavanju nauka na zagrebačkom sveučilištu u Austriji u smislu reciprociteta, te priznanje izpita i u ukinute naknadne izpita. Ministar za nastavu Marchet odgovorio je Vukoviću, da on nije protivan predložima, koji su se u ovom pitanju već više puta podnijeli, samo da to pitanje treba proučiti, e da se uspostavi je li nauke na zagrebačkom sveučilištu odgovaraju odnosnim austrijskim zahtjevima.

Beč, 28. Zastupnik hrv. stranke prava Stj. Zagorac posjetio je ovdje u parlamentu zastupnike Ivčevića, Tresića i Vukovića i s njima se sporazumno gledje hrvatskog pitanja.

Budimpešta, 28. Zastupnik Zagorac izjavio je ovdje, prisjevši iz Beča, izvještiju hrvatskog novinara, da je zadovoljan s uspjehom svog putovanja u Beč.

Poruka: Č. G. — M. J. — Trilj. — Ono nije za javnost. Mjestačka vlast neka providi. Javite se čim drugim, što zasieca u obču korist mjestu ili krajine Živilj!

Javna zahvala.

Svima onima, koji se nas sjetiše u težkoj tazi, te nas zadesi smrću našeg ljubljenog brata

ANTE

nastoeć, da nas utješe, ili drukčije na koji god način počastilično uspomenu milog nam pokojnika, budi ovim izražena naša topla i vječita zahvalnost.

U Šibeniku, 27. ožujka 1908.

Ivan Žepina, brat

Marija Žepina | sestre

Anka Kandija | sestre

Poučavanje njemačkog jezika preduzimljene u kući ili drugovje dobar poznavalac istoga. Za potanje obavijesti obratiti se Uredništvu „H. R.“

Za izravni uvoz Santorina
obratiti se na G. Carbonetti-a povj. meštar
u ŠIBENIKU.

Krvati i Krvatice!
kupujte marke
DRUŽBE
Sv.
Ćirila i Metoda
za Jstru

Najveća dalmatinska zlatarija
ANTE RADIĆA - SPLIT.
Trg voća, Gradska vrata na obali.
Ilustrovane cienike šalje badava.

Ilustrovane cienike šalje badava

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenut u ček prometu; ekskomptuje mjenice, finansira trgovačke poslove, obavlja inkaso, poštovanje i upravlja vrednostne. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i u inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdržavanja. Revizija srečaka i vrednostnih papira bez platno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavčeva ulica br. 2.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadružna stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima u povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Ludski život:

- a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

- 1. Osiguranja zadružna (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- 2. Osiguranja pokretinja (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- 3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja:

Zadržana imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Pošteničtvu i Nadzorničtvu „Croatiae“ u Splitu. Poslovnička u Splitu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam už uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz $2\frac{3}{4}\%$

" " 15 " " $3\frac{1}{2}\%$

" " 30 " " $4\frac{1}{4}\%$

" " 3 mjes. " " $3\frac{1}{2}\%$

Uložke u zlatnim Napoleonom ili u engl. funtim.
(sterlinam) už uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz $2\frac{1}{2}\%$

" " 30 " " $2\frac{1}{2}\%$

" " 3 mjes. " " $3\frac{1}{2}\%$

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u krijept 15.09. Novembra i 10.09. Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na domaćicu sa škademom od 1 mjeseca uz kamatnjak od $1\frac{1}{2}\%$.

Banco-Ziro i Tekući račun, Valuta od dana užloženja, uz kamatnik koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mještinski računa, mjenica glasečih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domaće svojih kreditnika bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od $3\frac{1}{2}\%$.

Obavlja tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utvrđivanje mjenica na sva mesta inozemstva, odreznaka i izrijebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim kreditistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carisbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorica, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograds (Salzburg), polit., Peplitz, Trappau, Wamsdorf, Bücko-Novomjest, i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom u tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevini za carine skladišta Kontiranja (Contirungs-Lager).

Prauzimlje u pothranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu druga pogrebiti provale i vatre i kojoj je posvećeni najveći nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pothranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocinosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzimaju i upravljaju isti.

Osiguravaju vrednote proti gubitku zrijevanja.

Banka Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već kušati se mora

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od ljiljanova mleka / SAPUN

od BERGMANNOVA i Druga, Draždani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljiljanova mleka

da se lice oslobođi od sunsanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

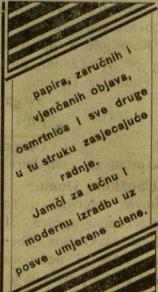
Preplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA Vučića

ŠIBENIK.

NOVO ustanovljena *Hrvatska Tiskara* u Šibeniku

(ulica Stolne Crkve).

Jadranska Banka u TRSTU.

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: ekskomptuje mjenice, daje predujme na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdržicbane papiere uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznačke na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjesnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

ŠIRITE

„HRVATSKU RIEČ“!

